KSTA ACCADAMIC COUNCIL-MALAPPURAM

MODEL QUESTION PAPER 2020-2021

SANSKRIT

FIRST Language-(Academic& Oriental)Paper-1 STD-X

Time:1 1/2 Hours Total Score:40

निर्देशाः-

* आदौ 20 निमेषाः समाश्वाससमयः। प्रश्नान् पठितुं, इच्छानुसारं चेतुम्, उत्तराणि क्रमीकर्तुं च समयोऽयं उपयोक्तव्यः।

* प्रश्नस्य निर्देशान् सश्रद्धं पठित्वा, अवगत्य च उत्तराणि लेखनीयानि।

* प्रश्नानाम् अङ्काः तत्र तत्र दत्ताः। उत्तरलेखनाय समयः अङ्काः च परिगणनीयाः।

* 1– 31प्रश्नेभ्यः 40 अङ्कलाभाय यथेच्छं कस्यापि प्रश्नस्य उत्तरलेखनाय अवसरः अस्ति।

---

1 – 8 प्रत्येकं प्रश्नस्य एकैकः अङ्कः। Score

कोष्ठकात् समुचितम् उत्तरं चित्वा लिखत।

1. भूगतौ अश्वनीसुतौ कौ ? 1

(परिश्रमः मिताहारः, धनं श्रुतं, आरोग्यं, धनम्)

2. दीनं वृषभं दृष्ट्वा का रुरोद ? 1

(पार्वती, सुरभिः, लक्ष्मीः, सुरसा)

3 . "एति" इति पदस्य लकारः कः ? 1

(लट्, लङ्, लोट्. लृङ्)

4 . "सर्वेष्वपत्येषु माता तुल्यवत्सला" कस्य वचनमिदम् ? 1

(वासवस्य, सुरभेः, कृषकस्य, भूमेः)

5 . कः गणे न अन्तर्भवति ? 1

(वृषभः, बलीवर्दः, वासवः, ऋषभः)

6 . श्रीशङ्कराचार्यः कुत्र जन्म लेभे ? 1

(केरलेषु, कोसलेषु, कर्णाटकेषु, काश्मीरेषु)

7. दशकूपसमा वापी - वाक्यमिदं कस्मिन् ग्रन्थे भवति ? 1

(आयुर्वेदे, वृक्षायुर्वेदे, हस्त्यायुर्वेदे, धनुर्वेदे)

8. सह शब्दयोगे विभक्ति का ? 1

(द्वितीया, तृतीया, पञ्चमी, षष्ठी)

9 - 17 प्रत्येकं प्रश्नस्य द्वौ अङ्कौ।

9 - "पथि गमनं, पर्वतारोहणं मन्दमेव करणीयम्" । इत्यशयप्रतिपादकं श्लोकं चित्वा लिखत। 2

(क) शनैरर्थः शनैः पन्थाः शनैः पर्वतमारुहेत्।
शनैर्विद्या च धर्मश्च व्यायामाश्च शनैः शनैः।।

(ख) आत्मानमेव मन्येत कर्तारं सुखदुःखयोः।
तस्मात्श्रेयस्करं मार्गं प्रतिपद्येत न त्रसेत्।।

10 – उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत। 2

(पचमानः, रुदन्, सेव्यमानः, लिखन्)

उदा-

शास्त्रन्तः	शानजन्तः
लिखन्	पचमानः
--------	--------

11– उदाहरणानुसारं वाक्यं परिवर्तयत। 2

उदा - सः शरीरेण दुर्बलः। मनसा शक्तः भवति।

यद्यपि सः शरीर्ण दुर्बलः तथापि मनसा शक्तः भवति।

वर्षाकालः समागतः। वृष्टिः नास्ति।

- ।

12- श्लोकं पठित्वा उचितम् आशयं चित्वा लिखत। 2

इति दीनमुदीरयन्त्यसौ प्रददावामलकं व्रतीन्तवे।

करुणं वचनं निशम्य सोऽप्यभवज्ञाननिधिर्दयार्द्रधीः।।

(क) ब्रह्मचारिश्रेष्ठानां पूजां कुर्वन्तः पुण्यवन्तः एव।

(ख) कुटुम्बिन्याः सकरुणं वचनमाकर्ण्य शङ्करः दयार्द्रहृदयः अभवत्।

(ग) स्तवेन सन्तुष्टा कमला भवनं सुवर्णामलकैःपूरयामास।

13 - कोष्ठकात् उचितमुत्तरं चित्वा लिखत। 2

(वनस्पतिः, औषधिः)

अव्यक्तपुष्पः - - - - - - - - ।

फलपाकान्ता - - - - - - - - ।

14- श्लोकं पठित्वा गद्यक्रमं लिखत। 2

स मुनिर्मुरभित्कुटुम्बिनीं

पदचित्रैर्नवनीतकोमलैः।

मधुरैरुपतस्थिवांस्थवै-

र्द्विजदारिद्र्यदशानिवृत्तये।।

गद्यक्रमः - सः मुनिः - - - - - नवनीतकोमलैः - - - - - मधुरैः स्तवैः - - - - - उपतस्थिवान्।

15 - उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत। 2

(केनम् , अथर्व , ऋक् , कठम्)

वेदः	उपनिषद्
ऋक्	कठम्
-----	------

16 - उदाहरणानुसारं लिखत। 2

उदा - मानहीनः - मानेन हीनः।

ज्ञानेनहीनः - ------- ।

उदा - आश्चर्येण सह वर्तते इति - साश्चर्यम् ।

आदरेण सह वर्तते इति - ------ ।

17- उदाहरणानुसारं लिखत । 2

उदा - पण्डितोऽपि - पण्डितः+ अपि ।

प्रसिद्धोऽपि - ----- +----- ।

उदा - किम् + अभवत् - किमवदत् ।

तम् + अवोचत् - ------ ।

18 – 21 प्रत्येकं प्रश्नस्य त्रयः अङ्काः ।

18 - उदाहरणानुसारं कोष्ठकात् उचितमुत्तरं चित्वा पट्टिकां लिखत । 3

(अव्यक्तपुष्पः , गोधूमः ,वीरुत्)

विशेषता	विभागः	उदाहरणम्
-------	वनस्पतिः	उदुम्बरः
प्रतानैः प्रसारिता	----------	कर्कटी
फलपाकान्ता	औषधिः	--------

19 – अधोदत्तं वाक्यं पठित्वा क्त्वान्त - ल्यबन्त - तुमुन्नन्तपदानि चित्वा लिखत । 3

काकः जलपात्रस्य समीपम् आगत्य तस्मिन् अल्पमात्रं जलं दृष्ट्वा पाषाणखण्डानां निक्षेपणं कर्तुं इच्छति स्म ।

20 - उदाहरणानुसारं कोष्ठकात् उचितमुत्तरं चित्वा पट्टिकां लिखत ।

(आसीत्, अस्तु, अभवत्, अस्ति, भवतु, अलिखत्, भवति, लिखतु, लिखति) 3

लट्	लोट्	लङ्
अस्ति	अस्तु	आसीत्
------	भवतु	------
लिखति	------	अलिखत्

21 - कोष्ठकात् समानार्थकपदानि चित्वा लिखत । 3

तनयः - ------- | नेत्रम्
नयनम् - ------ | वासवः
इन्द्रः - ------ | पुत्रः

22 – 29 प्रत्येकं प्रश्नस्य चत्वारः अङ्काः ।

22– खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। 4

स्वदेशविषये निस्वार्थस्नेहः एव देशभक्तिः। स्वप्राणान् अपि त्यक्त्वा देशभक्ताः जनाः देशरक्षां कुर्वन्ति। अस्माकं भारतं देशभक्तानाम् अनेकानां जनानां जन्मभूमिरस्ति। स्वातन्त्र्यसमरकाले बहवः जनाः स्वदेशस्य कृते स्वप्राणान् त्यजन्ति स्म। तेषां महात्मनां चरितं अनुकरणीयमेव।

क - देशभक्तिः नाम का ?

ख - अनुकर्तुं योग्यम् - इत्यर्थकं पदं चित्वा लिखत।

ग - देशरक्षायै जनाः किं त्यजन्ति ?

घ - अधो रेखाङ्कितपदस्य सन्धिं विश्लेषयत।

23 – यथोचितं योजयत। 4

महाभारतम्	-	वृक्षः
अव्यक्तपुष्पः	-	लक्ष्मीदेवी
द्रुमः	-	शान्तिपर्वः
मुरभित्कुटुम्बिनी	-	वनस्पतिः

24- सूचनानुसारं जीवनचरितं लिखत। 4

नाम	-	बालगङ्गाधरतिलकः।
जन्म	-	१८५६ जूलै २३ महाराष्ट्रा।
पितरौ	-	गङ्गाधररामचन्द्रतिलकः, पार्वती बाई।
कर्ममण्डलम्	-	समाजिकपरिष्करणं, स्वातन्त्र्यसंग्रामः।
देहवियोगः	-	१९२० आगस्ट् १ मुम्बई।

25- सूचनाः स्वीकृत्य सस्ससंरक्षणम् अधिकृत्य लघुटिप्पणीं लिखत। 4

सूचनाः - महाभारतं - - - - सुरपालः - - - - - नास्ति सस्यमनौषधम् - - - - - वृक्षायुर्वेदः - - - - - सस्ससंरक्षणम् - - - - - - हरिद्रा - - - - निम्बः - - - - तुलसी।

26 - श्लोकं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत। 4

परिश्रमो मिताहारो
भूगतावश्विनीसुतौ।
तावनादृत्य नैवाहं
वैद्यमन्यं समाश्रये।।

क - श्लोके व्यायामः इत्यर्थकं पदं किम्?

ख - अस्मिन् श्लोके अश्वनीसुतसमानौ कौ ?

ग - "नैव" - इत्यस्य पदच्छेदः कः?

घ - श्लोकात् ल्यबन्तमव्ययम् चित्वा लिखत।

27 - उदाहरणानुसारं पट्टिकां लिखत। 4

कृतीनां नाम	विभागः	कर्ता

महाभारतम्	इतिहासः	व्यासः
अभिज्ञानशाकुन्तलम्	- - - - - - -	कालिदासः
-----------------	कथा	विष्णुशर्मा
शङ्करदिग्विजयम्	महाकाव्यम्	-----------
मेघदूधम्	------------	कालिदासः

28- अधोदत्तां घटनां पठित्वा सम्भाषणांशान् पूरयत। 4

कृषकेण ताडितं स्वपुत्रं दृष्ट्वा सर्वधेनूनां मातुः सुरभेः नेत्राभ्यां अश्रूणि प्रवहन्ति स्म। सुरभेः इमाम् अवस्थां दृष्ट्वा देवेन्द्रः कारणमपृच्छत्। तस्याःपुत्रः दीनः इति जानन्नपि कृषकः तं ताडयति इति सा अवदत्। "गच्छ वत्से! सर्वं भद्रं जायेत" । इति इन्द्रः समाश्वासवचनम् अवदत्।

इन्द्रः - मातः! किमर्थं रोदिषि?

सुरभिः - मम - - - - - दैन्यतां दृष्ट्वा रोदिमि।

इन्द्रः - पुत्रस्य किं अभवत्?

सुरभिः - - - - - - - - तं ताडयति।

इन्द्रः - अनेकाः पुत्राः भवत्याः अस्ति खलु।

सुरःभि - - - - - - - प्रति मातुः स्नेहः अधिकः भवति।

इन्द्रः - गच्छ वत्से! सर्वं भद्रं जायेत।

सुरभिः - - - - - - - - - - - - - - ।

29 - अधोदत्ताः सूचनाः स्वीकृत्य "सस्यप्रभेदाः" अधिकृत्य लघुटिप्पणीं लिखत। 4

सूचनाः - नास्ति सस्यमनौषधम् - - - - सस्यानि मानवजीवनोपकारिणी - - - - - - - सुरपालः - - - - वृक्षायुर्वेदः - - - - - सस्यभेदाः - - - - वनस्पतिः - - - - - विरुत् - - - - औषधिः - - - - वृक्षः।

30 - 31 प्रत्येकं प्रश्नस्य पञ्च अङ्काः।

30 – प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत। 5

महाकावेः श्रीमन्नारायणभट्टपादस्य नारायणीयं श्रीमद्भागवतस्य सारभूतं स्तोत्रकाव्यं भवति। वातरोगेण पीडितः अयं कविः नारायणीयरचनया रोगविमुक्तिं प्राप इति कथा श्रूयते। अस्मिन् काव्ये सहस्राधिकश्लोकाः सन्ति। नारायणीये श्रीकृष्णस्य बाललीला सुललितपदैः भक्तिभावेन च वर्ण्यते। संस्कृतभाषायाः पोषणे मेल्पत्तूर् नारायणभट्टपादस्य योगदानं महदेव।

31 - प्रादेशिकभाषायां विवर्तयत। 5

भारतस्य प्रमुखसङ्गीतज्ञेषु अन्यतमः भवति डा. के जे . येशुदासः। अयं कर्णाटकसङ्गीतस्य मधुरकण्ठ गायकः। सः अनेकासु भारतीयभाषासु चलच्चित्रगीतानि अगायत्। केरलराज्यस्य कोच्चिमण्डले अस्य जननम् अभवत्। चेम्पैवैद्य नाथभागवतस्य प्रमुखशिष्यः भवति गानगन्धर्वः येशुदासः।